

הלכות הדף היומי

מסכת סנהדרין

תוכן עניינים

הצונן	את	להטמין	התיר	א.אבא
1.....				
ב.אמר לו נאמן עלי אבא נאמן עלי אביך נאמנים עלי שלשה רועי בקר ... אינו יכול לחזור בו.....				
3.....				
ג.היה חייב לחבירו שבועה ואמר לו דור לי בחיי ראשך ... אין יכול לחזור בו.....				
4.....				
ד.קיבל עליו קרוב או פסול לפני גמר דין יכול לחזור בו לאחר גמר דין אין יכול לחזור בו.....				
7.....				
ה.באתן לך ... והלכה כדברי חכמים ... וקנו מידו מאי שלח להו אין לאחר קניין כלום.....				
7.....				
ו. ואלו הן הפסולין המשחק בקוביא והמלוה בריבית ומפריחי יונים וסוחרי שביעית ... אבל יש להן אומנות שלא הוא כשרין ... לפי שאין עסוקין ביישובו של עולם.....				
8.....				

דף כד.

א. אבא התיר להטמין את הצונן

כבר התבאר במסכת שבת דף נא. שמותר להטמין¹ בשבת דבר צונן בדבר שאינו מוסיף הבל, כגון להטמין מים או תבשיל תחת כרים וכסתות², כדי לבודד אותם במזג אויר קר שלא יצטנן ביותר, או כדי שתפיג צינתו.

אך להניחו בשבת על קדירה חמה תחת כיסוי הבגדים שעליה שיתחמם³ אסור⁴, וכן אם מונחת על הקדירה החמה, אין להביא בגדים לכסותה. ואפילו אין החום כל כך שיוכל לבוא ליד סולדת בו, שבשבת לא התירו להטמין את הצונן אלא כדי שתפיג

¹ שו"ע ונו"כ רנז ו

² מ"ב שם לב

³ ואם הוא רק לשמור חומו כגון שהוא חם יס"ב לכאורה מותר אך באינו חם יס"ב מלשון שו"ע הרב מהדו"ב רנט ד"ה והנכון משמע שאסור

⁴ מ"ב רנח ב

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>



הלכות הדף היומי

מסכת סנהדרין

צינתו⁵, אבל בזה שמוליד חום על ידי הטמנה אסור. ואפילו הקדירה איננה על האש, ואפילו הוא כלי שני ושלישי וכו'.

ואם אין הקדירה מכוסה בבגדים, אין איסור להניח עליו הדבר קר, אלא כשיוכל לבוא לידי יד סולדת בו⁶.

ולפיכך אסור לקחת בשבת משקה או מאכל צונן בין לח בין יבש, בין מבושל ובין אינו מבושל, ולהטמינו כולו בדבר חם, כיון שכולו טמון בתוכו, אפילו שהולך ומתקרר ואינו מוסיף הבל מכיון שעתה מוסיף ומוליד בו חום, ואפילו אין באפשרותו להביאו לדרגת חום של יד סולדת בו, מכל מקום אסור⁷.

ולפיכך אסור לקחת בקבוק, ולהטבילו כולו בתוך מים חמים אפילו המים הנמצאים בכלי שני ושלישי וכו', אם עדיין בכוחם לחמם את המוטמן בהן אפילו מעט⁸.

אך אם אינו מטמין כולו תחת הבגדים או אינו מכסה את כולו בתוך המים, רשאי בכך¹⁰, ולכן מותר ליתן בשבת קדירה ובה תבשיל קר, ואפילו אוכל שאינו מבושל, על גבי קדירה שעל האש, כדי להפיג הצינה ממנו, ולכסותו באופן שאינו מכסה את כולו, והוא שהאוכל לא יוכל להתחמם בדרך זו כדי שהיד תהא סולדת בו.

תבשיל שהוא חם במקצת ומבושל כל צרכו או דבר יבש, אפילו הוא קר, ואפילו הוא קפוא, והוא מבושל כל צרכו, מותר להניחו על גבי קדירה שעל האש, אפילו אם בדרך זו יתחמם הרבה.

אבל אין לכסות את הקדירה העליונה בשמיכות וכדו' בכל צידי הקדירה, ומשום איסור הטמנה, ואין לעשות כן גם אם הקדירה התחתונה כבר היתה מכוסה מבעוד יום.

⁵ ואם כוונתו רק להפיג צינתו ואח"כ ימלנו משם, בשעה"צ סק"ז כותב דאפשר שיש לסמוך במקום צורך בזה על המקילין (פמ"ג) דכשאיין יכול להניע ליס"ב ליכא איסור, והחזו"א סי' ל"ז סק"ז הולק עליו דחכמים אסרו ההטמנה במקום כזה, ואין הדבר תלוי בדעתו וכו', עיין שם.

⁶ מ"ב שם

⁷ אבל אם חם כ"ב שיוכל לבוא לידי יד סולדת בו אז אפילו אינה טמונה כולה בתוכו שמגולה למעלה וגם אין כוונתו רק להפיג הצינה בלבד אפ"ה אסור פן ישכח עד שיהיה היד סולדת בו ויתחייב משום מבשל. מ"ב שם

⁸ ודעת החזו"א סימן לז סק"ב, שמותר לכסות את כל הבקבוק במים, משום שלא גזרו גזירת הטמנה במים שבכלי

⁹ ובס' מאור השבת ח"א סי' ב' הערה מ"ב בשם הגרי"י פישר זצ"ל שאם ראש הבקבוק מגולה חוץ למים החמים, שפיר דמי, למרות שכל האוכל שבתוך הבקבוק טמון בתוך המים, ובח"ב סי' ז' הערה ס"ח מביא שהגרשו"א נסתפק בזה, ומציין לפמ"ג סי' רנ"ט מ"ז סק"ג שמשמע שאסור ובס' רנ"ג א"א סק"ז כותב שמותר, וכ"מ במ"ז שם סק"ז, ובשו"ת אנ"מ (ח"ד ע"ד הטמנה ד) אוסר ובחוט שני פכ"ח סק"ג מקיל בזה.

¹⁰ בשו"ת אור לציון ח"ב פי"ז אות י"א שגם המחבר לא אסר הטמנה במקצת בדבר שאין מוסיף הבל. ובשו"ת שבט הלוי ח"ה סי' ל"א שכן המנהג פשוט לחמם אוכל תינוק במים חמים בכלי שני, אם אינו מכוסה כולו.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>



הלכות הדרף היומי

מסכת סנהדרין

וכל זה בשבת עצמה¹¹, אבל בערב שבת לא אסרו כלל 'הטמנת צונן במקום שמוסיף חום, אא"כ 'מוסיף הבל'.

ב. אמר לו נאמן עלי אבא נאמן עלי אביך נאמנים עלי שלשה רועי בקר ... אינו יכול לחזור בו

כבר התבאר במסכת ב"ב דף קכח: ולעיל דף כג. שאף על פי שקרוב או פסול מחמת עבירה פסולין בין לדון בין להעיד בין בדיני נפשות בין בדיני ממונות, מכל מקום כל תנאי שבממון קיים.

לפיכך מי¹² שקבל עליו קרוב או פסול¹³, אפילו קבל אחד מהפסולים כבית דין של שלשה מומחים לדון לו, אם קנו מידו על זה לא יוכל לחזור בו, ואם לא קנו מידו יכול לחזור בו עד שיגמור הדין¹⁴.

ויש אומרים¹⁵ דדוקא אם קבל עליו קרוב או פסול בדיין אחד הוא דאינו יכול לחזור בו אחר גמר דין דליכא אלא חדא ריעותא. והוא הדין אם קבל כשר אחד במקום שנים, אבל אם קבל עליו הפסול כשלשה מומחים¹⁶ אפילו אחר גמר דין, יכול לחזור בו דאיכא תרתי לריעותא. מיהו דוקא בלא קנו מידו, אבל אם קנו מידו בכל ענין לא יוכל לחזור בו.

¹¹ מ"ב שם

¹² שו"ע ונו"כ שם א

¹³ עת הש"ך [סק"א] להכריע כהגהות אשר"י [סנהדרין פ"ג סי' ה'] דמיירי דוקא בקיבל כן בבית דין, אבל הו"ן לבית דין אפילו לאחר גמר דין יכול לחזור. ועיין ביאורים סק"א דהעיקר כהתומים [סק"א] דאין חילוק, דכיון שמען בפניהם הרי עשאן בית דין והוי כקבלה בבית דין, רק כשקיבל פסולין לדיינים הו"ן לבית דין ודנו הפסולים שלא בפניו, לא מהני הקבלה ויכול לחזור. נתיב"מ שם א

¹⁴ דהיינו כשאומר פלוני אתה זכאי ופלוני אתה חייב, וכ"ש כשאומרים לו צא תן לו דהוה מילתא דפסיקא שחייבוהו לו, משא"כ כשאומרים חייב אתה ליתן לו דנראה כמסתפקים עדיין, אבל כשאומרים פלוני זכאי ופלוני חייב אין נראה מלשונם דמסתפקים בדבר. סמ"ע שם ח

¹⁵ דעת המחבר דמהני ואפילו פסולים בעבירה, ודעת הרמ"א דבכה"ג לא מהני משום דהוי תרתי לריעותא, והיינו שהוא פסול וגם קיבלו, וסיים הרמ"א שכן הסכמת רוב הפוסקים, והש"ך סק"ג כתב דהוי ספיא דדינא

¹⁶ נראה דאם קיבל עליו כשר אחד במקום ג' דיינים וגמר הדין, דאינן יכולים לחזור בו, דאין זה מיקרי תרתי לריעותא דשם חד הוא, ודוקא בקיבל עליו קרוב או פסול אחד במקום שנים דאיכא תרתי שמות לריעותא. חדא דקיבל עליו מי שהוא פסול לדין להיות כשר, והשני דמקבל להיות יחיד כרבים, הוא דלא מהני קבלה, סמ"ע שם ז

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>



הלכות הדרף היומי

מסכת סנהדרין

וכן¹⁷ בכל פסולי¹⁸ עדות¹⁹, כגון קרוב או פסול מחמת נגיעה, או מחמת עבירה, ואפילו עכו"ם, אם קיבל עליו הבעל דין לקבל עדותו עליו, מקבלים עדותו של הפסול ודנים על פיו.

גם אם קיבל עליו עד אחד שיהא נאמן כשנים מועיל²⁰, ואם קיבל עליו עד אחד שהוא קרוב או פסול שיהא נאמן כשנים, יש אומרים שג"כ מועיל, ויש חולקים²¹, ואם קנו מידו על כך מועיל²², ויש אומרים שאם קיבל עליו בשעת הלואה, מועיל אף בלא קנין²³.

קיבל עליו קרוב או פסול ורוצה לחזור בו, אם קיבל קנין על כך, אינו יכול לחזור בו, ואם לא קנו מידו יכול לחזור בו עד שיעידו. ומיד שהעידו אינו יכול לחזור²⁴.

ג. היה חייב לחבירו שבועה ואמר לו דור לי בחיי ראשך ... איך יכול לחזור בו

¹⁷ ומה שמועיל קבלה בעדים פסולים, משמע מדברי הפוסקים שהוא מדין תנאי שבממון, וכאילו מחל או התחייב ליתן עפ"י דברי אדם פלוני שהאמינו עליו, אבל אין זה מדין עדות, שהרי עד פסול מן התורה או מדרבנן אין לו דין עדות, ואפשר שא"צ גם דיני קבלת עדות, ועוד דקרוב או פסול פסולים גם לחובה, ועי' שו"ת רעק"א סימן קעט שהעלה שאין דין שבועת העדות ולא דין הזמה בדין קיבל עליו קרוב או פסול. ונראה פשוט דלא מהני קיבל עליו אלא בממונות, וכמ"ש בשו"ע דמהני למחול או ליתן, אבל לא מהני קיבל עליו להענישו, וכ"ש בדבר שבערוה, וצ"ע אם מהני קיבל עליו לחייבו שבועה. פתחי חושן חלקי פרק א הערה כט שו"ע ונו"כ שם

¹⁹ בגמרא (סנהדרין דף כד) משמע דאיירי בעיקר בדיינים, והמחבר העתיק לשון הרמב"ם (פ"ז מה' סנהדרין) שכתב הלכה זו בין לגבי דיינים ובין לגבי עדים

²⁰ דבחדא לריעותא לכו"ע מהני קבלה.

²¹ שו"ע שם דעת המחבר דמהני ואפילו פסולים בעבירה, ודעת הרמ"א דבכה"ג לא מהני משום דהוי תרתי לריעותא, והיינו שהוא פסול וגם האמינו כשנים, וסיים הרמ"א שכן הסכמת רוב הפוסקים, והש"ך סק"ג כתב דהוי ספיקא דינא. ומשמע מדברי הסמ"ע סק"ו שאם קיבל עליו שני עדים פסולים, לא חשיב תרתי לריעותא, משום דשם פסול חד הוא, וכ"ש הוא מדיינים, ועיין בלבוש ועי' בפת"ש שם סק"ה שכן דעת כמה אחרונים, והביא בשם האחרונים שדנו בקרוב שהוא גם פסול אם חשיב תרתי לריעותא, ועי' בנה"מ בשם התומים בדין קיבל עליו אשה קרובה, ועי' אמרי בינה דיני דיינים סימן כו.

²² רמ"א שם

²³ לבוש ופ"ז שם

²⁴ וכתב הש"ך שלדעת הרמב"ם יכול לחזור עד שיוציא הממון, אבל לדינא העיקר כדעת הרמ"א שהוא דעת רוב הפוסקים. בפת"ש סק"א כתב בשם הב"ח שאם טוען שלא ידע שהוא קרוב או פסול, נשבע היסת ויכול לחזור (וכ"כ בכנה"ג בשם ר"י אדרבי, ולא הזכיר שצריך לישבע), ובשם שער משפט כתב שאם הוא פסול דרבנן שצריך הכרזה בב"ד אינו נאמן לומר שלא ידע, ועי' עוד בפת"ש שם סק"ו.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>



הלכות הדרף היומי

מסכת סנהדרין

עוד התבאר שם שמי שנתחייב²⁵ לחבירו שבועה בבית דין בין שבועה דאורייתא²⁶ בין שבועת היסת, ורצה אחד מבעלי הדין להקל מעליו השבועה החמורה ולקבל ממנו במקומה שבועה קלה ואמר תובע לנתבע השבע לי בחיי ראשך והפטר, או שאמר נתבע לתובע השבע לי בחיי ראשך מה שתטעון ואתן לך, קנו מידו בקנין סודר²⁷ אינו יכול לחזור בו, לא קנו מידו יכול לחזור בו כל זמן שלא נשבע, עד שיגמר הדין כלומר שישבע²⁸. נגמר הדין ונשבע אפילו חוץ לבית דין אינו יכול לחזור בו. וי"א²⁹ שגם כשיצאו חוץ לבית דין³⁰, או אפילו אם לא יצא מב"ד רק עסוקים בענין אחר ולא באותו ענין כלל הוי ג"כ גמר דין ואינו יכול לחזור.

וכן מי שלא היה חייב שבועה ואמר אשבע לך שבועה, אם קנו מידו אינו יכול לחזור בו, ואם לא קנו מידו אף על פי שקבל בבית דין חוזר עד שיגמור הדין.

ומי שמתחייב שבועה בב"ד ואמר לפני בית דין איני רוצה לישבע אלא הריני משלם, משיצא חוץ לב"ד אינו יכול לחזור בו שזה הוא גמר דין שלו. ויש אומרים³¹ לעולם יכול לחזור בו אפילו לאחר שיעצא חוץ לבית דין עד שיקנו ממנו.

²⁵ שו"ע ונו"כ כב ג

²⁶ שנתחייב התובע לישבע וליטול או הנתבע ליפטר. סמ"ע טו

²⁷ וכתב הש"ך סק"ד בשם הנ"י דאע"ג דמיחזי כקנין דברים, מ"מ מצינו קנין סודר לחוק הדבר.

²⁸ סמ"ע יז

²⁹ לדעת רש"י [שבועות ל"ט ע"א ד"ה פוטריין] והרא"ש [שם פ"ו סי' ג'] ה"ה כשיצאו חוץ לב"ד סמ"ע שם וס"ק

ב

³⁰ והר"ן [שבועות י"ח ע"ב מדפי הרי"ף] ונ"י [ב"מ י"ח ע"ב מדפי הרי"ף] כתבו עוד, דלרש"י אפילו לא יצא מהב"ד אלא שאינן עסוקין עדיין באותו ענין, נמי מקרי יוצא מלפניהן ונגמר הדין הוא ואינו יכול לחזור בו וכתבו שכן גם כן דעת הרי"ף, וטעמם דכל מה שמקבל אדם בבית דין אינו יכול לחזור בו, אלא דכל זמן שעסוקים באותו ענין לא עדיף מקנין דיכולים לחזור בהן בכה"ג, וכמ"ש הטור והמחבר לקמן בסימן קצ"ה [טור סעיף י"ב ומחבר סעיף ו'] ע"ש, אבל אם קיבל עליו שלא בב"ד, כה"ג לא מצינו בהן גמר דין כ"א אחר שכבר נשבע. שם כ ועיין אורים כ והרמ"א לא כתב בלשון וי"א אף דבדברי המחבר נזכר דוקא ונשבע, משום די"ל דמירי הכל בלא יצא מב"ד משום הכי בעינן ונשבע. אבל ביצא מב"ד אף המחבר מודה דאין יכול לחזור דהוי גמ"ד,

³¹ ברמ"א שם הוא ר"ת וסיעתו, שכתבו התוס' [שבועות ל"ט ע"א ד"ה אם] והרא"ש בשמו בפרק ז"ב [סי' ה'] ובפרק שבועות הדיינים [סי' ג'] דאפילו אם אומר לא אשבע ואשלם ויצא יכול לחזור בו, ע"ש. יש לדקדק על מור"ם דלא הל"ל האי דינא דיציאה מבית דין אמי שאומר איני רוצה לישבע אלא אשלם ויצא, אלא הו"ל למיכתב כן אכלל הדברים, דמי שקיבל עליו שום ענין בפני דיינים ויצא נקרא גמר דין, ושיש חולקין על זה.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>



הלכות הדרף היומי

מסכת סנהדרין

אבל מי שנתחייב בב"ד שבועה דרבנן שיכול להפכה³² על שכנגדו ושתק ויצא מב"ד ולא הפכה ואפילו אם אמר בב"ד לא אשבע ויצא ואח"כ אמר שירצה להפכה על שכנגדו, לדברי הכל הרשות בידו ששתיקתו³³ לא חשיב כגמר דין. אבל אם חייב הנתבע שבועת היסת ואמר לפני ב"ד אשבע ויצא ו"א שאינו יכול להפכה אח"כ³⁴. וי"א³⁵ שגם בזה יכול וכן המנהג בכמה קהלות קדושות.

מי שיש עליו שבועה דאורייתא ואמר לחבירו אפילו שלא בב"ד השבע וטול, ונשבע זה באלהי ישראל בלא נקיטת הפיץ ואפילו חוץ לב"ד, לא יוכל³⁶ לחזור בו³⁷. מיהו צריך לחזור ולישבע בנקיטת הפיץ כחומר שבועת המשנה כדי לאיים עליו, ואם זה כופר ואומר לא האמנתיו מעולם ישבע היסת שלא אמר לו כן, ואחר כך ישבע עיקר שבועתו שבועה דאורייתא שהיא מוטלת עליו ויפטר.

דף כד:

ואף שרש"י כתב דינו אמי שאינו רוצה לישבע בו, וכ"כ הרא"ש והטור בשמו. היינו משום דהתחילו בדעת ר"ת וסיעתו דכתבו דלגמר דין בעי שכבר נשבע, ולא הזכירו דיציאה מב"ד מהני, כתבו עליו דרש"י כתב באומר אשלים ולא אשבע ויצא דהוה גמר דין, וה"ה בשאר דברים. משא"כ מור"ם דלא כתבו בסגנון זה, דהתחיל בדעת רש"י וסיים ביש חולקין והוא דעת ר"ת, וצ"ע: סמ"ע שם כא

³² ששבועה המורה אינו יכול להפכה. סמ"ע שם יח

³³ די"ל דדעתו היתה לא אשבע אלא אהפכה על שכנגדי כל זמן שלא אמר לא אשבע ואשלים. סמ"ע שם יט
³⁴ שם

³⁵ הש"ך השיג עליו בזה דדוקא באמר איני נשבע אלא הריני משלים הוא דא"י לחזור בו אם יצא דמיד שאמר איני נשבע הודה והודאתו כק' עדים דמי אבל היכי שאמר אני נשבע ה"ל כאומר אני עומד ואקיים הדין ולא שקיבל עליו לישבע דוק' א"כ יכול להפכה וכן המנהג כדברי בכמה קהלות קדושות. עכ"ל הש"ך. ובאורים יט כתב ולדינא הנכון כש"ך וכן עמא דבר.

³⁶ דעת הש"ך לחלק דאם השבועה היתה בב"ד אף על גב דהאמירה היא חוץ לב"ד מהני אבל אם נשבע חוץ לב"ד נ"ל ברור דהדין עם הנתבע ובפרט שזה בא להוציא המע"ה

³⁷ ולומר מה שאמרת השבע וטול לא אמרתי אלא שתשבע שבועה המורה כמו שהיתה מוטלת עלי שבועה דאורייתא בנקיטת הפיץ ובפני ב"ד, ועתה הרי כאילו לא נשבעת והורני בי ואני אשבע, לא יכול לומר כן, שהרי אדם יודע ששבועה דאורייתא אינו יכול להפך על שכנגדו, ואם כן כשאמר לו השבע וטול לא כיון עליו להפך שבועתו, אלא כך אמר לו אם תשבע הריני מאמינך בשבועה שהדין עמך, וכיון שהאמינו בשבועה ונשבע אף על פי שלא נשבע אלא שבועה קלה לא יוכל לחזור בו.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>



הלכות הדרף היומי

מסכת סנהדרין

ד. קיבל עליו קרוב או פסול לפני גמר דין יכול לחזור בו לאחר גמר דין אין יכול לחזור בו

מה שהתבאר לעיל שמי שקבל עליו קרוב או פסול³⁸, אם קנו מידו על זה לא יוכל לחזור בו, ואם לא קנו מידו יכול לחזור בו, זהו עד גמר דין אך לאחר גמר דין גם אם לא קנו מידו אינו יכול לחזור בו³⁹.

ויש אומרים⁴⁰ דדוקא אם קבל עליו קרוב או פסול בדיין אחר הוא דאינו יכול לחזור בו אחר גמר דין דליכא אלא חדא ריעותא. והוא הדין אם קבל כשר אחד במקום שנים, אבל אם קבל עליו הפסול כשלשה מומחין⁴¹ אפילו אחר גמר דין, יכול לחזור בו דאיכא תרתי לריעותא. מיהו דוקא בלא קנו מידו, אבל אם קנו מידו בכל ענין לא יוכל לחזור בו.

ואם הם ממונים בעיר וטובי העיר אינו יכול לחזור בו אפילו קודם גמר דין, ואפילו בשלשה מהראשים⁴², שכן נוהגין שכל מה שאדם מקבל עליו לפני ראשי העיר שלא יוכל לחזור בו. ואין צריך קנין, ואפילו טעו ואפילו עשו פשרה במקום שהיה להם לדרון דין תורה⁴³.

ה. באתו לך ... והלכה כדברי חכמים ... וקנו מידו מאי שלח להו אין לאחר קניין כלום

³⁸ עת הש"ך [סק"א] להכריע כהנהגות אשר"י [סנהדרין פ"ג ס"ה] דמיירי דוקא בקיבל כן בבית דין, אבל חוץ לבית דין אפילו לאחר גמר דין יכול לחזור. ועיין ביאורים סק"א דהעיקר כהתומים [סק"א] דאין חילוק, דכיון שמען בפניהם הרי עשאן בית דין והוי כקבלה בבית דין, רק כשקיבל פסולין לדיינים חוץ לבית דין ודנו הפסולים שלא בפניו, לא מהני הקבלה ויכול לחזור. נתיב"מ שם א

³⁹ דהיינו כשאומר פלוני אתה זכאי ופלוני אתה חייב, וכ"ש כשאומרים לו צא תן לו דהוה מילתא דפסיקא שחיבוהו לו, משא"כ כשאומרים חייב אתה ליתן לו דנראה כמסתפקים עדיין, אבל כשאומרים פלוני זכאי ופלוני חייב אין נראה מלשונם דמסתפקים בדבר. סמ"ע שם ח

⁴⁰ דעת המחבר דמהני ואפילו פסולים בעבירה, ודעת הרמ"א דבכה"ג לא מהני משום דהוי תרתי לריעותא, והיינו שהוא פסול וגם קיבלו, וסיים הרמ"א שכן הסכמת רוב הפוסקים, והש"ך סק"ג כתב דהוי ספיקא דינא ⁴¹ נראה דאם קיבל עליו כשר אחד במקום ג' דיינים וגמר הדין, דאינן יכולים לחזור בו, דאין זה מיקרי תרתי לריעותא דשם חד הוא, ודוקא בקיבל עליו קרוב או פסול אחד במקום שנים דאיכא תרתי שמות לריעותא. חדא דקיבל עליו מי שהוא פסול לדין להיות כשר, והשני דמקבל להיות יחיד כרבים, הוא דלא מהני קבלה, סמ"ע שם ז

⁴² דלענין זה שבעה טובי העיר לאו דוקא. ש"ך [סקי"ב, או"ת אורים סקי"ב].

⁴³ או"ת אורים סקי"ג

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>



הלכות הדרף היומי

מסכת סנהדרין

מה שהתבאר לעיל שמי⁴⁴ שקבל עליו קרוב או פסול⁴⁵, אפילו קבל אחד מהפסולים בבית דין של שלשה מומחים לדון לו, אם קנו מידו על זה לא יוכל לחזור בו, ואם לא קנו מידו יכול לחזור בו עד שיגמור הדין⁴⁶. זהו בין שקבלו על עצמו לאבד זכויותיו ולמחול על פיהם מה שהיה טוען, בין שקבלו עליו שיתן כל מה שיטעון עליו חבירו.

וכן⁴⁷ בכל פסולי⁴⁸ עדות⁴⁹, כגון קרוב או פסול מחמת נגיעה, או מחמת עבירה, ואפילו עכו"ם, אם קיבל עליו הבעל דין לקבל עדותו עליו, דנים על פי עדותו של הפסול, בין כשהתובע קיבל עליו שיאבד זכויותיו ולמחול על תביעתו עפ"י עדותו של הפסול, ובין כשהנתבע קיבל עליו שיתן כל מה שיתחייב עפ"י עדותו, מקבלים עדותו של הפסול ודנים על פיו.

ו. ואלו הן הפסולין המשחק בקוביא והמלוה בריבית ומפריחי יונים וסוחרי שביעית ... אבל יש להן אומנות שלא הוא כשרין ... לפי שאין עסוקין ביישובו של עולם

⁴⁴ שו"ע ונו"כ שם א

⁴⁵ עת השי"ך [סק"א] להכריע כהנהגות אשר"י [סנהדרין פ"ג ס"ה ה'] דמיירי דוקא בקיבל כן בבית דין, אבל חוץ לבית דין אפילו לאחר גמר דין יכול לחזור. ועיין ביאורים סק"א דהעיקר כהתומים [סק"א] דאין חילוק, דכיון שמען בפניהם הרי עשאן בית דין והוי כקבלה בבית דין, רק כשקיבל פסולין לדיינים חוץ לבית דין ודנו הפסולים שלא בפניו, לא מהני הקבלה ויכול לחזור. נתיה"מ שם א

⁴⁶ דהיינו כשאומר פלוני אתה זכאי ופלוני אתה חייב, וכ"ש כשאומרים לו צא תן לו דהוה מילתא דפסיקא שחייבוהו לו, משא"כ כשאומרים חייב אתה ליתן לו דנראה כמסתפקים עדיין, אבל כשאומרים פלוני זכאי ופלוני חייב אין נראה מלשונם דמסתפקים בדבר. סמ"ע שם ה

⁴⁷ ומה שמועיל קבלה בעדים פסולים, משמע מדברי הפוסקים שהוא מדין תנאי שבממון, וכאילו מחל או התחייב ליתן עפ"י דברי אדם פלוני שהאמינו עליו, אבל אין זה מדין עדות, שהרי עד פסול מן התורה או מדרבנן אין לו דין עדות, ואפשר שא"צ גם דיני קבלת עדות, ועוד דקרוב או פסול פסולים גם לחובה, ועי' שו"ת רעק"א סימן קעט שהעלה שאין דין שבועת העדות ולא דין הזמה בדין קיבל עליו קרוב או פסול. ונראה פשוט דלא מהני קיבל עליו אלא בממונות, וכמ"ש בשו"ע דמהני למחול או ליתן, אבל לא מהני קיבל עליו להענישו, וכ"ש בדבר שבערוה, וצ"ע אם מהני קיבל עליו לחייבו שבועה. פתחי חושן חלק י פרק א הערה כט

⁴⁸ שו"ע ונו"כ שם

⁴⁹ בגמרא (סנהדרין דף כד) משמע דאיירי בעיקר בדיינים, והמחבר העתיק לשון הרמב"ם (פ"ז מה' סנהדרין) שכתב הלכה זו בין לגבי דיינים ובין לגבי עדים

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>



הלכות הדף היומי

מסכת סנהדרין

כבר התבאר במסכת ר"ה דף כב. שהמלוה ברבית, פסול לעדות בבית דין⁵⁰. אחד המלוה ואחד הלווה⁵¹, אם ברבית קצוצה, פסולים מן התורה, ואם ברבית מדרבנן, פסולים מדבריהם. וי"א שאינו אלא פסול מדרבנן⁵² ובאבן רבית אינו נפסל אלא המלוה ולא הלווה.

מדרבנן⁵³ פסלו לעדות את מי שאינו עוסק ביישובו של עולם, ולפיכך משחק בקוביא, ומהמר פסול לעדות, והוא שלא תהיה לו אומנות אלא הוא, או שיש לו אומנות אחרת אך אינה מספיקה לו לצורך פרנסתו, הואיל ואינו עוסק ביישובו של עולם⁵⁴, הרי זה בחזקת שאוכל מן הקוביא שהוא אבן גזל⁵⁵. אך אם יש לו אומנות אחרת או ממון אחר שמסתפק ממנו אינו נפסל.

וכן המשחקים בבהמה היה ועוף, ואומרים כל הקודם את חבירו או כל הנוצח את חבירו יטול בעליו שניהם, וכל כיוצא משחקי הימורים אלו, והוא שלא תהיה לו אומנות אלא שחוק זה, הרי זה פסול.

וכן פסלו מפריחי יונים פי' שמלמדים אותם להביא יונים משובך הזולת בישוב, מפני שחזקתן שגוזלים יונים של אחרים, ואע"ג שאינם ממש שייכים

⁵⁰ שו"ע ונו"כ הו"מ ל"ד י

⁵¹ אבל עדים וערב לא נפסל דלא משמע להו איסור. ש"ך ואורים שם

⁵² או"ת שם כב

⁵³ שו"ע ונו"כ שם מז

⁵⁴ למעם דרש"י (סנהדרין כ"ד: ד"ה שאין) והטור ר"ל כיון שאין לו מלאכה אינו יודע כמה קשה על בני אדם המעות ומחיתם ויקל עליו להעיד שקר, א"כ כל שיש לו אומנות אחרת אפילו כל דהו אינו נפסל, וכל שאין לו מלאכה, אפילו יש לו ממון להתפרנס ממנו, הוא נפסל, והמחבר נמשך אחר שיטת הרמב"ם, שהוא משום חשש אבן גזל כלהלן. סמ"ע מ

⁵⁵ והא סברת הרמב"ם כיון שאין חבירו מקנה לו בקנין גמור אלא ע"י שחוק והיתול בא לידו, הו"ל אבן גזל. אך אינו נפסל רק בזה, כיון שאינו אלא אבן גזל שהוא מדרבנן, אלא אם כן ביש לו הנאת הגוף מזה, משום הכי בעינן נמי שלא תהא לו אומנות אלא הוא, ואז מסתמא הוא אוכל ממעות שחוק זה, וכיון דנהנה ונתגדל במעות איסור הללו פסלוהו וחשדוהו שיעיד נמי שקר, משא"כ אם אינו אוכל ממעות שחוק זה אלא מחזיק אותו בידו וחוזר ומשחק בו להעביר בו זמנו, לא אמרינן דהוא חשוד להעיד שקר. ולפי"ז אף שיש לו אומנות אחרת, כל שאותה אומנות אינה מספיקה לו לצורך פרנסתו והוצאתו, נמצא דנתפרנס ג"כ ממעות שחוק זה, פסול הוא. ומינה נמי דאפילו אין לו אומנות כלל כל שיש לו ממון אחר ואינו מתפרנס ממעות שחוק זה, אינו נפסל. סמ"ע שם מ ולא הזכיר עוד נפקא מינה שיש, אם משחק תמיד עם הגוי בקוביא דלרמב"ם לא מיפסל דהא אין כאן איסור גזל של דבריהם, אבל להטור ורש"י מיפסל דסוף כל סוף אינו עוסק ביישובו של עולם, אבל הרמ"א סתם כאן וסמך עצמו על מה שכתב לקמן בסימן ש"ע ס"ג, ע"ש שכתב דפשט המנהג דלא כרמב"ם ולית ביה גזל רק מפני שאין עוסקים ביישובו של עולם, וממילא מובן כל הנפ"מ של הסמ"ע, ובפרט דאם אין לו אומנות דאפילו משחק עם גוי פסול, ע"ש. תומים מז

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>



הלכות הדף היומי

מסכת סנהדרין

לאחרים שהרי לא קנאום ואינם אלא נמצאים בשוכך, יש בו גזל מפני דרכי שלום, ודוקא בישוב, אבל במדבר אין להם גזל כלל והרי הם הפקר. ובוזה פסול אפילו יש לו אומנות אחרת שבכלל גזל דרבנן הוא⁵⁶.

אולם הקונה כרטיס הגרלה, או לוטו, וכן כל משחק אחר הנמכר על ידי גוף, כגון מפעל הפיס וכדומה אין בו משום משחק בקוביא, ואינו פסול לעדות⁵⁷.

וכן פסלו סוחרים שביעית, והם בני אדם שיושבים בטלים, וכיון שבאה שביעית פושטים ידיהם ומתחילים לישא וליתן בפירות, שחזקת אלו שהם אוספים פירות שביעית ועושים בהן סחורה.

נכרי ועבד⁵⁸, אפילו אלו המוחזקים שאינם משקרים, פסולים לעדות⁵⁹.

⁵⁶ סמ"ע שם לט

⁵⁷ ישכיל עבדי ח"ח יו"ד ה

⁵⁸ שו"ע ונו"כ שם יט

⁵⁹ הרמב"ם (פ"ט מעדות ה"ד) נתן טעם דעבד פסול לעדות דכתיב (שופטים יט יט) כאשר זמם לעשות לאחיו מה אחיו בן ברית וכו'. והקשה הכס"מ וביותר האריך בו הלח"מ הא רבנן סבירא להו ב"ק דף פ"ח (ע"א) דהחובל בעבדים הייב בכולן דכתיב איש ואחיו יחדיו ועבד אחיו במצות, ופריך הגמרא אם כן עבד יהיה כשר לעדות, ומשני קל וחומר מגזלן ואשה, ע"ש, ואם כן הרי מבואר דלפי דקיימא לן כרבנן עבד בכלל אחיו רק אתמעט מבח קל וחומר ועיין תומים שם כ מה שתי'.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

